

De waarheid over de inkomsten van boeren in Nederland

In de media wordt veel gezegd over dalende en slechte inkomsten voor boeren, maar dat is wel zo? Voor Nederland lijkt dit pessimistische beeld toch niet op te gaan. Voor 2023 wordt in Nederland het gemiddelde jaarinkomen van boeren volgens het Wageningen Economic Research instituut geschat op 112.000 €, dat is 37.000 € meer dan het gemiddelde over de periode 2018-2021, maar 2000 € minder dan het gemiddelde over 2022. Er zijn wel opvallende verschillen per sector. In de melkveesector daalde het inkomen door de gedaalde melkprijs, maar in 2022 was de melkprijs verhoudingsgewijs dan ook erg hoog. Door de droogte daalde toen het aanbod op (internationale) markten. Daarom was 2022 een extreem goed jaar voor de melkveehouderij met een gemiddeld inkomen van 122.000 €. In 2023 was dat weer terug naar 78.000 €, nog altijd 21.000 € hoger dan het gemiddelde over de periode 2018-2021. Boeren blijft weerafhankelijk, maar ongunstig weer – zoals de droogte in 2022 - betekent dus niet altijd minder inkomsten, maar soms juist meer.

Voor de pluimvee-, de varkens- en de kalversector was 2023 wel een goed jaar. Voor akkerbouwers juist iets minder: gemiddeld 110.000 € in 2023, 30.000 € minder dan in 2022, maar nog altijd 35.000 € boven het gemiddelde van de periode 2018-2021.

Inkomens zijn ook sterk afhankelijk van het totale aanbod. Door relatieve schaarste stijgen de prijzen. Dat blijkt bijvoorbeeld bij de peren, waar de productie in de EU daalde. Het inkomen in 2023 voor perenboeren was 80.000 €, ruim 55.000 € meer dan in 2022. De inkomsten waren ook ruimschoots voldoende gestegen om kosten van arbeid te compenseren.

Sectoren kunnen zich ook op andere manieren aanpassen. Zo is de glastuinbouwsector gaan innoveren door de hoge gasprijzen in 2022. Die innovaties werden extra renderend toen eenmaal de gasprijzen weer daalden. In 2023 was het inkomen 120.000 €, een forse 32.000 € meer dan in 2022. Er zijn overigens ook wel tuinders gestopt door de hoge gasprijzen

Hoe ligt dat t.o.v. andere mensen in Nederland? Uit cijfers van het CBS over 2021, blijkt dat de inkomens van de agrarische huishoudens boven het gemiddelde van alle huishoudens bij elkaar ligt. Er is een vergelijkbaar verschil met dat van de huishoudens van alle zelfstandigen. Ook die zijn lager. Bij beide vergelijkingen geldt: de groep lagere inkomens is bij agrarische huishoudens veel kleiner, en de groep hogere inkomens juist veel groter.

Officiële cijfers over het gemiddelde inkomen in 2023 van alle Nederlanders zijn nog niet bekend, maar dit wordt geschat op 50.600 € (en het modale inkomen op 40.000 €). In 2021 was het gemiddelde inkomen nog maar 40.000 €.

De regels die gelden voor boeren zijn voor een groot gedeelte gebaseerd op Europese regels, en daarmee is de situatie in Nederland te vergelijken met andere Europese landen. Uit deze cijfers blijkt in ieder geval dat boeren nog steeds een goed inkomen kunnen verdienen ondanks deze regels. Daarbij moet wel opgemerkt dat veel boeren ook subsidie krijgen, en dat die subsidies vooral naar de zogenaamde grond gebonden landbouw gaan zoals de melkveehouderij. Tegenover deze subsidies staat het principe van 'cross compliance': boeren moeten voldoen aan de regels, anders kunnen zij gekort worden op de subsidie. Dat lijkt op zich meer dan redelijk, van de gemiddelde burger wordt ook verwacht dat hij zich aan de regels houdt, zonder dat hij daarvoor beloond wordt. De subsidies stammen nog uit de tijd dat er grote angst voor mogelijke voedselschaarste was

Het maatschappelijk debat gaat nu ook veel over de gewenste vergroening om nadelige invloed op natuur en milieu door de intensivering van de landbouw gedurende afgelopen decennia, terug te

dringen. De Europese Unie is voornemens het subsidie stelsel hierop aan te passen door 'groen' gedrag extra te belonen. Nederland heeft een landbouwsector die sterk op de export is gericht, maar een relatief klein deel van de totale productie blijft in Nederland achter voor nationale consumptie of gebruik (zoals sierteelt).